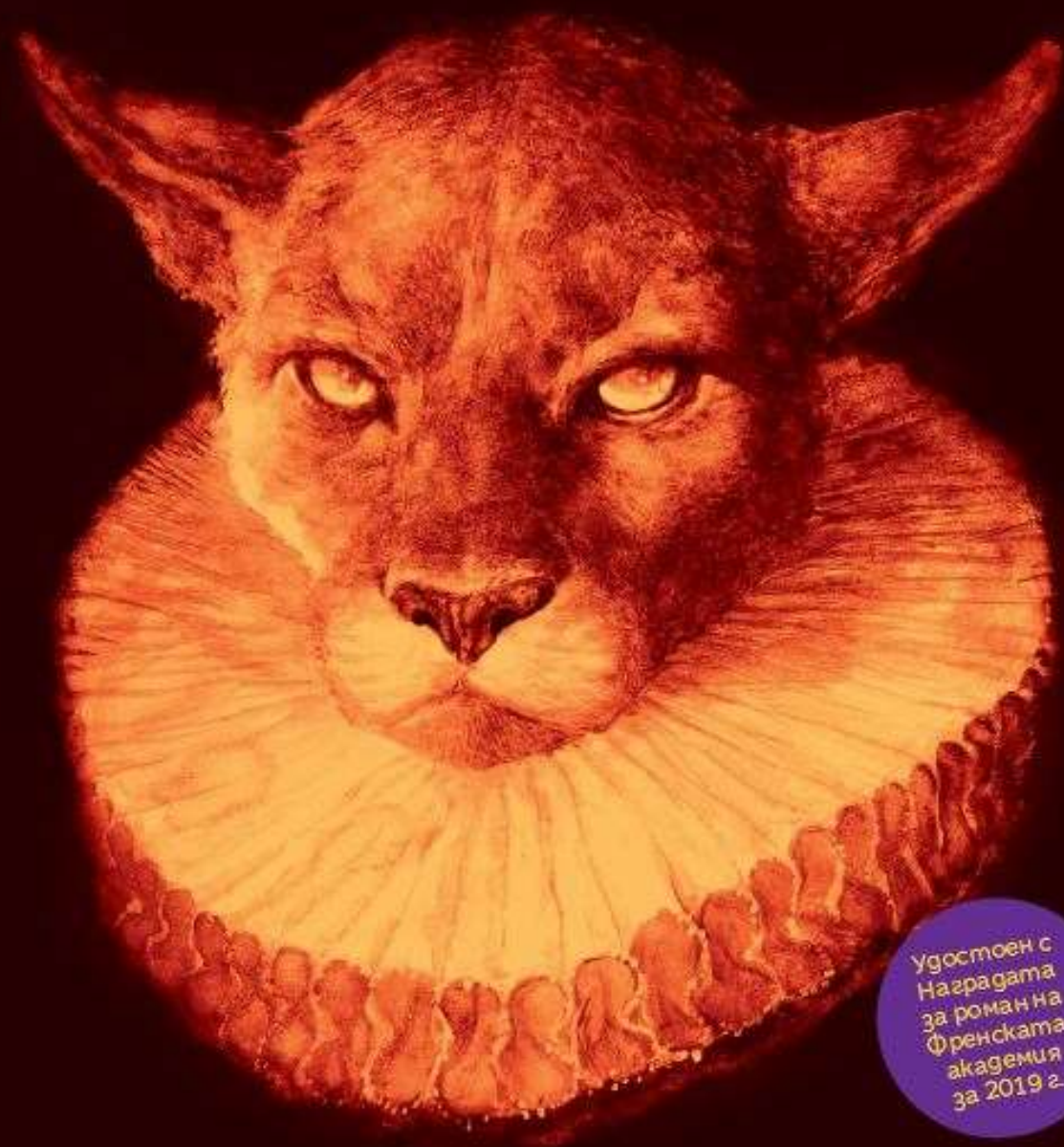

PARADOX

ЛОРАН БИНЕ

Удостоен с
Наградата
за роман на
Френската
академия
за 2019 г.

ЦИВИЛИЗАЦИИ

От автора на „Седмата функция на езика“ и „НННН - Мозъкът на Химлер се нарича Хаибрих“

ЛОРАН БУНЕ

ЦИВИЛИЗАЦИИ

Съфинансиран от програма
„Творческа Европа“
на Европейския съюз

ЛОРАН БИНЕ

ЦИВИЛИЗАЦИИ

P > R < D O X

CIVILIZATIONS
LAURENT BINET

© Editions Grasset & Fasquelle, 2019.

© Владимир Сунгарски, превод

© Кирил Златков, художествено оформление на корицата

© Издателство „Парадокс“, София, 2022

ISBN 978-954-553-405-8

„Изкуството придава живот на това, което историята е унищожила.“

Карлос Фуентес, *Сервантес,*
или Критика на четенето

„Поради постоянния смут, в който живееха, а също и поради липсата на каквото и да било взаимно разбирателство, те бяха лесна плячка за завоевателите.“

Инка Гарсиласо де ла Вега, *История на империята на инките*

ПЪРВА ЧАСТ

Сага за Фрейдис Ериксдотир

1. Ерик

Имало една жена, която се наричала Ауд Мъдрата. Тя била дъщеря на Кетил Плосконосия и кралица. Била и вдовица на Олаф Белия, ирландски крал и воин. След смъртта на съпруга си тя отишла на Хебридските острови и стигнала чак до Шотландия, където синът ѝ Торстейн Червения на свой ред станал крал, ала след туй скотите го предали и той загинал в битка.

Когато научила за гибелта на сина си, Ауд отплавала заедно с още двадесет свободни мъже и отишла в Исландия, където се заселила в земите между реката на Обяда и реката на Скока на великанката.

С нея пристигнали мнозина благородни мъже, пленени по време на викингските походи на запад, за които се разказва, че били роби.

Имало и един мъж на име Торвалд, който напуснал Норвегия, защото извършил убийство. Придружавал го синът му Ерик Червения. Двамата били земеделци. Един ден Ейолф Гадния, сродник на някакъв съсед на Ерик, убил робите му, понеже били предизвикали земно свлачище. Ерик убил Ейолф Гадния. Убил също и Храфн Обичащия двубои.

И тогава бил прогонен.

Заедно с хората си се заселил на Волския остров. Дал назаем греди за стапел на свой съсед, но когато дошъл да

си ги поиска обратно, онзи отказал. Започнали да воюват и доста хора загубили живота си. Ето как той отново бил прогонен, този път от тинга¹ на Торснес.

Нямало как да остане повече в Исландия, не можел да се върне и в Норвегия. Ето защо решил да отплава към онази страна, която един ден бил видял синът на Улф Враната, докато се лутал на запад. Нарекъл тази земя Гренландия, като си казал, че на хората много ще им се иска да отидат в страна с толкова хубаво име.

Оженил се за Тьодхилд, внучка на Торбьорг Корабогърдата, и тя му родила няколко синове. Но имал и дъщеря от друга жена. Името ѝ било Фрейдис.

---

¹ Тинг – древногермански и скандинавски съвет от свободни представители на дадена общност, племе. – *Бел. прев.*

2. Фрейдис

Не знаем почти нищо за майката на Фрейдис. Ала Фрейдис, също като братята си, наследила от баща си любовта към пътешествията. Именно затова се качила на кораба, който нейният полубрат Лейф Щастливеца заел на Торфин Карлсефни, за да може да намери отново пътя към Винланд.

Потеглили на запад. Спрели в Маркланд, после стигнали Винланд и открили лагера, който Лейф Ериксон оставил преди време.

Страната им се сторила красива и гориста, а самите гори не били никак далеч от морето, бреговете пък били покрити с бели пясъци. Там имало много острови и високо издигнати подводни скали. Денят и нощта били по-равни като времетраене в сравнение с Гренландия и Исландия.

Само че там живеели и скрелинги, които приличали на дребни на ръст тролове. И не били еднокраки, както им били разказвали, но имали тъмна кожа и харесвали платове с червен цвят. Гренландците, които разполагали с такъв плат, го разменяли за животински кожи. Завъртяла се търговия. Само че един ден мучащ бик, който бил собственост на Карлсефни, избягал от ограждението и уплашил скрелингите. Затова те нападнали лагера и хората на Карлсефни щели да загубят битката, ако Фрейдис не побесняла при гледката на тяхното бягство и не грабнала един захвърлен меч, за да се опълчи на нападателите. Тя разкъсала ризата си и започнала да удря гърдите си с плоското на меча, като сипела обиди към скрелингите. Била обзета от безумна ярост и проклинала спътниците си заради страхливостта им. Тогава гренландците се засрамили и се обърнали срещу скрелингите, които, уплашени от вида на това пищно създание, се пръснали.

Фрейдис била непразна и доста сприхава. Скарала се с двама братя, които били сред съдружниците ѝ. Понеже желала да си присвои кораба им, който бил по-голям от нейния, тя заповядала на мъжа си Торвард да убие и тях, и хората им. Тъй и било сторено. Фрейдис пък убила жените им с брадва.

Зимата отминала и лятото приближавало. Но Фрейдис не дръзнала да се върне в Гренландия, защото се страхувала, че брат ѝ Лейф ще се разгневи, щом разбере, че е извършила убийство. Същевременно усещала, че хората вече ѝ нямат вяра и че не е добре дошла в лагера. Тя подготвила за отплаване кораба на двамата братя, после се качила на него заедно със съпруга си и още няколко души, като взели със себе си добитък и коне. Обитателите на малкото селище, които останали във Винланд, били облекчени от заминаването ѝ. Но преди да отплава в морето, тя им рекла: „Аз, Фрейдис Ериксдотир, се заклевавам, че ще се завърна“.

И поели на юг.

3. Югът

Кнарът¹ с широки бордове се понесъл край бреговете. Разразила се буря и Фрейдис отправила молитва към Тор. Корабът едва не се разбил в скалите край стръмните брегове. На палубата обзетите от ужас животни взели да мятат къчове толкова силно, че хората били готови да ги убият, понеже се страхували, че ще преобърнат кораба. Но накрая гневът на бога утихнал.

Пътешествието се оказало по-дълго, отколкото очаквали. Така и не намирали място, където да останат на пристан, защото скалистите брегове били твърде високи, а когато все пак попадали на удобен, пясъчен бряг, виждали заплашителни скрелинги, които размахвали лъковете си и хвърляли камъни по тях. Вече било твърде късно да поемат на изток, а пък Фрейдис не желала да се върнат обратно на север. За да се изхранват, хората прибягнали до риболов, а някои от тях се разболели, защото пиели морска вода.

Един ден, когато нямало и помен от северен вятър, който да издуе платната им, Фрейдис родила между две пейки наред гребците – искала да нарече детето си Ерик, на името на дядо му, но то било мъртвородено и тя го предала на морето.

Най-сетне намерили заливче, където да спрат.

---

¹ Кнар – вид викингски кораб с висок тонаж. – *Бел. прев.*

4. Земите на Зората

Водата била толкова плитка, че могли да прецапат до пясъчливия бряг. Водели със себе си всякакъв добитък. Тази страна била красива. Единствената им грижа била да я опознаят.

Имало ливади и рехави гори. Имало и изобилие от дивеч. Риби изпълвали реките. Фрейдис и спътниците ѝ решили да изградят лагер близо до брега, но на завет от вятъра. Имали продоволствия, тъй че решили да прекарат там зимата, понеже се досещали, че зимите тук трябва да са по-меки или най-малкото по-кратки, отколкото в родните им земи. Най-младите били родени в Гренландия, а другите идвали от Исландия или Норвегия, точно като бащата на Фрейдис.

Но един ден, когато навлезли по-навътре в земите, открили нива с равни редици насаждения, които изглеждали като жълти ечемични класове, с хрупкави и сочни зърна. Така те узнали, че не са сами.

На свой ред също пожелали да отглеждат хрупкав ечемик, но не знаели как се прави това.

Няколко седмици по-късно на върха на хълма над лагера им се появили скрелинги. Били високи на ръст, добре сложени, кожата им била мазна, а лицата им – нашарени с дълги черни ивици, което уплашило гренландците, но този път никой измежду тях не посмял да мръдне от мястото си в присъствието на Фрейдис, за да не излязат страхливци в нейните очи. Освен това скрелингите изглеждали не толкова враждебни, а по-скоро обзети от любопитство. Един от гренландците понечил да им даде малка брадва, за да ги предразположи, но Фрейдис му забранила и вместо това им предложила огърлица с бисери и желязна висулка. Скрелингите като че ли оценили особено много именно втория дар, взели да си го предават от ръка на ръка и да се карат за него, а после Фрейдис и спътниците ѝ разбрали, че искат

да ги поканят в селото си. Единствено Фрейдис приела поканата. Съпругът ѝ и другите останали в лагера не защото ги било страх от непознатото, а, тъкмо напротив, защото преди време едва се разминали със смъртта в много подобно положение. Те посочили Фрейдис за своя пратеничка и представителка, което я разсмяло, тъй като разбирала, че нито един от тях няма смелостта да я придружи. Отново ги обсипала с хули, но този път срамът не оказал каквото и да било въздействие. Така че тя сама последвала скрелингите, които намазали бялата ѝ кожа и рижата ѝ коса с меча мас, след което заедно се качили на лодка, издълбана от дървесен дънер, и изчезнали сред мочурищата. В тази лодка лесно можели да се поберат десет души, толкова гигантски били дърветата по тези земи. Лодката се отдалечила и Фрейдис и скрелингите изчезнали.

Три дни и три нощи чакали завръщането ѝ, но никой не тръгнал да я издирва. Дори съпругът ѝ Торвард не дръзнал да се залута из тези мочурища.

После, на четвъртия ден, тя се върнала заедно с един скрелингски вожд, който носел около шията и на ушите си украшения с ярки цветове. Бил с дълга коса, обаче обръснатата от едната страна, и гренландците трудно можели да си представят по-забележителен външен вид от неговия.

Фрейдис обяснила на спътниците си, че се намират в Земята на Зората и че скрелингите се наричат Народът на първата светлина. Те воювали с друг народ, който живеел по запад, и Фрейдис била на мнение, че трябва да им помогнат в това дело. А когато я попитали как е разбрала езика на скрелингите, им отвърнала със смях: „Ами може би съм и вълва?“¹

---

¹ Вълва или Велва (на старонорвежки: Völva, Vala, също Spákona) – пророчица в скандинавската митология. Понякога тя е обобщително име, с което наричат вещиците или магьосниците в Скандинавия. – *Бел. прев.*

Тя повикала мъжа, който искал да даде брадвата си на скрелингите, и този път му позволила да я подари на сахема, който я придружавал (*сахем* – тъй се наричали вождовете им). Девет месеца по-късно щяла да роди момиченце, което нарекла Гудрид, както се казвала бившата ѝ снаха, жената на Карлсефни и вдовица на Торстейн Ериксон, която Фрейдис ожесточено мразела (но не си струва да говорим за люде, които нямат особено значение в тази сага).

Малобройните заселници се настанили в близост до скрелингското село и въпреки че да съжителстват без караници не им било присъщо, двете общности взели да си помагат една на друга. Гренландците научили скрелингите да търсят желязо в торфа и да го обработват, за да правят от него брадви, копия и остриета на стрели. По този начин скрелингите съумели да се въоръжат достатъчно добре, за да могат да победят враговете си. В замяна те научили гренландците да отглеждат хрупкав ечемик, като засаждат зърната в купчинки пръст заедно с фасул и тикви, за да могат да се увият около по-големи стъбла. Така вече можели да натрупат запаси за зимата, когато нямало да има дивеч. Гренландците не желяели нищо друго, освен да останат по тези земи. В знак на приятелство дали на скрелингите една крава.

Само че някои скрелинги се разболели. Един от тях бил повален от треска и умрял. Не след дълго хората взели да измират един след друг. Тогава гренландците се изплашили и пожелали да си тръгнат, но Фрейдис им се противопоставила. Колкото и спътниците ѝ да я предупреждавали, че рано или късно заразата ще засегне и тях, тя отказвала да изостави селото, което били построили, като изтъквала, че тук са намерили плодородна земя и нищо не може да им даде увереността, че на някое друго място ще срещнат също толкова дружелюбни скрелинги, с които да могат да търгуват.